

Bulletin zahraničního oddělení Nejvyššího soudu

Vážení čtenáři,

po letních měsících přicházíme s dalším číslem tradičního bulletinu zahraničního oddělení Nejvyššího soudu.

Vaši pozornost bychom rádi zaměřili zejména na aktuální judikaturu Soudního dvora EU ve vztahu k ochraně spotřebitele (*Kušionová a Sánchez Morcillo*), doručování evropského platebního rozkazu (spojené věci C-119/13 a C-120/13), nebo určování místní příslušnosti soudů v řízení o škodě vzniklé ve třetí zemi (4).

Nechybí také přehled nové judikatury nejvyšších soudů Německa, České republiky a Francie.

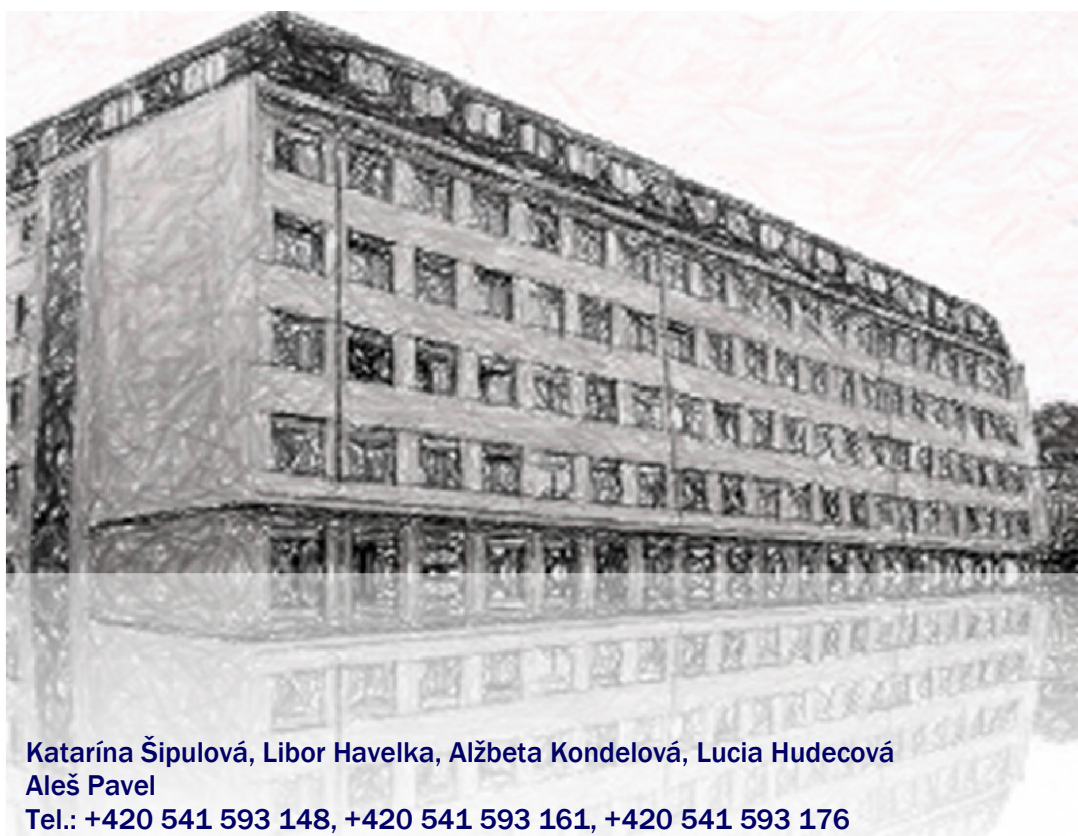
Z rozhodnutí ESLP jsme vybrali věci *T a Drenk* proti České republice.

Závěr čísla patří tradičně monitoringu odborné literatury zaměřené například na otázky nejlepšího zájmu dítěte (*Nový; Právní rozhledy 13-14*), nekalé praktiky vůči spotřebitelům (*Ondřejová, Obchodněprávní revue 8*), trestní odpovědnost právnických osob ve vybraných státech EU (*Šimovček - Szabová, Státní zastupitelství 5*), nebo také aktuální témata mezinárodního práva: situace na Krymu (*Bílková, Jurisprudence 3*), zločin agrese u ICC (*Čepelka-Matušínová, Trestněprávní revue 7-8*).

Za redakci přeje příjemné čtení
Katarína Šipulová

V tomto vydání najdete:

České předběžné otázky	3
Nejvyšší soudy EU	5
C-117/13: digitalizace děl v knihovnách	10
Judikatura SD z oblasti pracovního práva	14
Rozhodnutí ESLP proti ČR	18
Aktuální žádosti o předběžné otázky	20
Monitoring odborné literatury	22

Katarína Šipulová, Libor Havelka, Alžbeta Kondelová, Lucia Hudecová
Aleš Pavel
Tel.: +420 541 593 148, +420 541 593 161, +420 541 593 176
Fax: +420 541 593 561, email: international@nsoud.cz
Nejvyšší soud, ISSN 2336-1611

OBSAH

České předběžné otázky	... 3
Nové právní předpisy	... 4
Judikatura nejvyšších soudů s evropským prvkem	
Česká republika: Nejvyšší soud	... 5
Francie: Cour de cassation	... 7
Německo: Bundesgerichtshof	... 8
Judikatura Soudního dvora Evropské unie	
C-117/13 Technische Universität Darmstadt: digitalizace děl v knihovnách	... 10
C-58/13 a C-59/13 Torresi: svoboda pohybu osob a přístup k povolání advokáta	... 11
C-112/13 A.: náhrada škody způsobené ve třetí zemi a řízení o místní příslušnosti ve státu Evropské unie	... 12
C-539/12, C-173/13, C-198/13: nová judikatura Soudního dvora z oblasti pracovního práva (shrnutí)	... 14
C-34/13 Kušionová: ochrana spotřebitele v případě výkonu zástavního práva k rodinnému domu	... 15
C-169/14 Sánchez Morcillo: ochrana v případě řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou	... 16
Spojené věci C-119/13 a C-120/13: důsledky absence účinného doručení evropského platebního rozkazu	... 17
Rozhodnutí ESLP proti České republice	... 18
Aktuální žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce	... 20
Monitoring odborných publikací	... 22

Zahraníční oddělení

V případě zájmu o pravidelné zaslání můžete prostřednictvím emailu international@nsoud.cz požádat o zařazení na seznam odběratelů.

Aleš Pavel, ředitel, kancelář předsedy soudu
ales.pavel@nsoud.cz, tel.: 541 593 148

Katarína Šipulová, vedoucí zahraničního oddělení
katarina.sipulova@nsoud.cz, tel.: 541 593 161

Libor Havelka, poradce pro evropské právo
libor.havelka@nsoud.cz, tel.: 541 593 176

Alžbeta Kondelová, poradkyně pro evropské právo
alzbeta.kondelova@nsoud.cz, tel. 541 593 271

Lucia Hudecová, poradkyně pro evropské právo
lucia.hudecova@nsoud.cz, tel. 541 593 282

České předběžné otázky

Stanovisko generálního advokáta N. Jääskinena ve věci C-212/13 František Ryneš proti Úřadu na ochranu osobních údajů

Dne 10. července 2014 přednesl své stanovisko ve výše uvedené věci generální advokát N. Jääskinen. Z důvodu opakovaných útoků vandalů si pan Ryneš na svůj dům nainstaloval bezpečnostní kameru, která kromě vchodu do domu snímala i ulici a vchod do protějšího domu. Po instalaci kamerového systému došlo znovu k vandalskému útoku na dům pana Ryneše a na základě záznamu z bezpečnostní kamery byli útočníci identifikováni. Jeden z útočníků u Úřadu pro ochranu osobních údajů namítal porušení svého práva na soukromí způsobeného provozováním bezpečnostní kamery. Úřad následně vyměřil F. Rynešovi pokutu, kterou F. Ryneš napadl u správních soudů. Případ dospěl až k Nejvyššímu správnímu soudu, který se Soudního dvora dotázal, zda lze provozování kamerového systému na rodinném domě za účelem ochrany majetku, zdraví a života majitelů domu podřadit pod zpracování osobních údajů prováděné fyzickou osobou pro výkon výlučně osobních či domácích činností ve smyslu čl. 3 odst. 2 směrnice 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, ačkoli daná kamera zabírala i veřejné prostranství. Uplatněním uvedené výjimky by posuzovaná činnost F. Ryneše nespádala do působnosti předmětné směrnice. Výjimku z působnosti směrnice v čl. 3 odst. 2 provádí na vnitrostátní úrovni § 3 odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, na jehož základě byla F. Rynešovi Úřadem pokuta uložena. Zákon o ochraně osobních údajů proto dle F. Ryneše neměl být vůbec aplikován.

Co se týče samotné výjimky, generální advokát se soustředil zejména na dvě otázky. Zaprvé, zda použití výjimky může záviset na úmyslu zpracovatele osobních údajů (F. Ryneše) a zadruhé na obsah pojmu „výlučně osobních či domácích činností“, obsaženém v čl. 3 odst. 2 směrnice. Podle generálního advokáta nemůže působnost určitého nástroje unijního práva záviset na subjektivním cíli dotyčné osoby, v daném případě zpracovatele/správce osobních údajů, protože takový cíl není objektivně ověřitelný pomocí vnějších faktorů ani není relevantní ve vztahu

k subjektům údajů (tedy osob, které byly kamerou natáčeny), jejichž práva a zájmy jsou předmětnou činností dotčeny. Oblast působnosti směrnice proto musí být určena pomocí objektivních kritérií. Z hlediska druhé zkoumané otázky generální advokát uvedl, že kamerové sledování jiných osob, zabírající i veřejné prostranství, nelze chápat jako výlučně domácí nebo výlučně osobní činnost, protože se krom jiného týká i osob, které nemají k dané rodině žádný vztah a mají zájem na zachování své anonymity. Zpracování osobních údajů prováděné F. Rynešem proto dle generálního advokáta nespadá pod pojem „výkon výlučně osobních či domácích činností“ a jeho činnost spadá do působnosti předmětné směrnice. Generální advokát zároveň ale dodal, že pokud Soudní dvůr v souladu s jeho návrhem rozhodne, že se směrnice použije, bude třeba činnost F. Ryneše analyzovat v rámci uvedené směrnice. Uvedené by zahrnovalo i posouzení ve světle čl. 7 písm. f) směrnice, který při splnění určitých podmínek umožňuje, aby zpracování osobních údajů bylo považováno za v souladu s právem. Takovéto posouzení by zahrnovalo i poměrování základních práv (právo F. Ryneše vlastnit majetek a právo na rodinný život a základní práva a svobody natáčených osob).

Věc C-394/13: určení členského státu k poskytování rodinné dávky

Věc C-394/13 – rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014 Ministerstvo práce a sociálních věcí proti B.

Soudní dvůr v daném rozsudku rozhodl o předběžné otázce podané Nejvyšším správním soudem, týkající se výkladu nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství v aktualizovaném znění a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení. V daném případě se jednalo o českou státní příslušnici, paní B. (žalobkyně), která žije ve Francii s manželem a ve Francii narozenou nezletilou dcerou. Paní B. pobírala ve Francii dávky v nezaměstnanosti a její manžel zde vykonával výdělečnou činnost. Oba nicméně měli v České republice nadále hlášený trvalý pobyt. Po narození dcery paní B. pobírala ve Francii v období od

9. února 2009 do 30. května 2009 mateřský příspěvek a od 1. června 2009 do 30. listopadu téhož roku doplňující rodinnou dávku. Po vyčerpání této dávky požádala žalobkyně v České republice o rodinnou dávku, která jí byla přiznána. České úřady následně dospěly k závěru, že k 1. květnu 2010, odkdy se použije nařízení č. 883/2004, je třeba nárok žalobkyně znovu posoudit a předmětnou dávku žalobkyni od tohoto data odňaly, s tím, že střed zájmů paní B. a její rodiny se nachází ve Francii a Česká republika tak není příslušnou pro poskytování těchto rodinných dávek. Předkládající soud se v této souvislosti Soudního dvora dotázal, zda dle nařízení č. 1408/71 je Česká republika příslušná k poskytnutí rodinné dávky, pokud žalobkyně i její manžel a dítě žijí ve Francii, mají tam středobod svých zájmů a žalobkyně zde čerpala příslušnou rodinnou dávku dle francouzských předpisů a případně zdali je Česká republika příslušná k poskytování rodinné dávky od 1. května 2010 podle nařízení č. 883/2004.

Soudní dvůr v první řadě uvedl, že účelem nařízení č. 1408/71 je zejména zabránit souběhu vnitrostátních právních předpisů tak, aby dotčené osoby v zásadě podléhaly systému sociálního zabezpečení pouze jednoho členského státu. Podle daného naříze-

ní žalobkyně podléhala právním předpisům členského státu, na jehož území předtím vykonávala závislou činnost a kde se nadále nacházelo její bydliště, přičemž pojem „bydliště“ použitý v nařízení je autonomním pojmem unijního práva a rozumí se jím místo, kde dotčené osoby obvykle bydlí a kde se nachází obvyklý střed jejich zájmů. V daném případě proto žalobkyně podléhala francouzským právním předpisům. Soudní dvůr v této souvislosti dále uvedl, že nepřislušný členský stát si nicméně může ponechat možnost poskytovat rodinné dávky, je-li mezi územím tohoto státu a předmětnou situací přesná a zvláště úzká vazba, to však za podmínky, že není nepřiměřeně ovlivněna předvídatelnost a účinnost koordinačních pravidel uvedeného nařízení. Okolnosti v původním řízení nasvědčují dle Soudního dvora tomu, že taková vazba mezi žalobkyní a Českou republikou neexistuje, toto ověření však přísluší vnitrostátnímu soudu. Co se týče výkladu nařízení č. 883/2004, Soudní dvůr uvedl, že tímto nařízením nebyla oproti nařízení č. 1408/71 zavedena žádná relevantní změna pokud jde o ustanovení týkající se určení příslušného členského státu a pojmu „bydliště“. Česká republika proto není v této věci příslušným státem ve smyslu nařízení č. 883/2004.

Libor Havelka

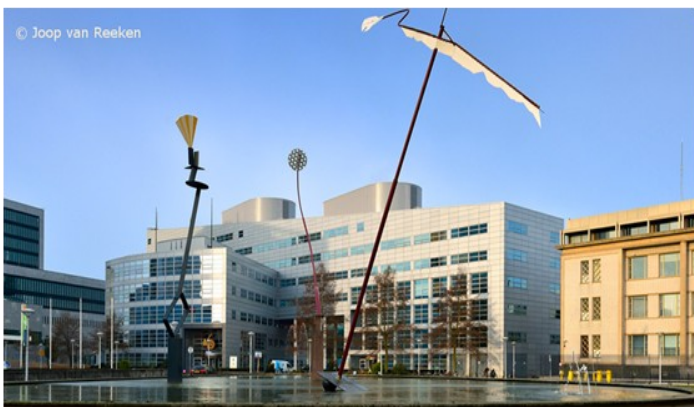
Nové právní předpisy

Účinnost Haagské úmluvy o mezinárodním vymáhání výživného

Od 1. srpna 2014 je ve státech Evropské unie účinná Haagská úmluva o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů. Kromě států EU je Úmluva prozatím účinná v Albánii, Bosně a Hercegovině, Norsku a na Ukrajině. Na ratifikaci pak čekají podpisy ve Spojených státech amerických a v Burkině Faso.

Cílem Úmluvy, uzavřené v roce 2007, je efektivní přeshraniční vymáhání výživného pro nezletilé děti i jiných forem výživného, přičemž upravuje zejména pravidla týkající se spolupráce orgánů smluvních států, otázky uznání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti. Ve vztahu k problematice uznání a výkonu rozhodnutí je bez pochyby zajímavou otázkou vztah Úmluvy a unijních právních nástrojů, zejména nařízení č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. Tuto problematiku Úmluva explicitně řeší ve svém článku 51 odst. 4, přičemž stanovuje, že Úmluvou není dotčeno uplatňování právních nástrojů organizace regionální hospodářské integrace, která je stranou Úmluvy, přijatých po uzavření Úmluvy za předpokladu, že nástroje nemají vliv na uplatňování ustanovení úmluvy ve vztahu k jiným smluvním státům. Pokud však jde o uznávání nebo výkon rozhodnutí mezi členskými státy organizace, nejsou Úmluvou dotčena pravidla organizace přijatá před či po uzavření Úmluvy.

Alžbeta Kondelová

Hague Conference on Private International Law. Zdroj: www.hcch.net

Judikatura nejvyšších soudů s evropským prvkem

Česká republika: Nejvyšší soud

Usnesení sp. zn. 30 Nd 25/2014 ze dne 25. června 2014

Soudní pravomoc, příslušnost

Nejvyšší soud rozhodoval o příslušnosti soudu, který projedná a rozhodne o návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu proti státnímu příslušníkovi Vietnamské socialistické republiky, jakožto straně smlouvy o úvěru v postavení spotřebitele. V době uzavření smlouvy měl žalovaný bydliště v České republice. Žalobce zde provozoval podnikatelskou činnost.

Nejvyšší soud předně zjistil, že dvoustranná mezinárodní smlouva vážící Českou republiku a Vietnamskou socialistickou republiku neřeší pravomoc soudů v této věci. Poté přistoupil k aplikaci norem unijního práva, konkrétně čl. 16 odst. 2 nařízení Brusel I. Podle tohoto ustanovení může být žaloba podána u soudů členského státu, na jehož území má spotřebitel bydliště. Nepodařilo se zjistit, že žalovaný měl ke dni podání žaloby bydliště na území České republiky, měl totiž pouze nahlášen trvalý pobyt na ohlašovně cizinecké policie. Takový pobyt však dle ustálené judikatury [1] nelze považovat za bydliště. Cílem nařízení Brusel I je zabránit odepření spravedlnosti žalobci z důvodu nemožnosti lokalizovat žalovaného. Zatímco žalovaný by se v situaci odepření práva na obhajobu mohl bránit napadením uznání rozsudku ve smyslu čl. 34 odst. 2 nařízení Brusel I, žalobci by hrozilo, že by byl zbaven veškeré možnosti podat

žalobu [2]. Proto se nařízení Brusel I včetně čl. 16 odst. 2 aplikuje i na případy, kdy nelze určit bydliště žalovaného, a to tím způsobem, že pravomoc rozhodnout o žalobě mají soudy členského státu, na jehož území se nacházelo poslední známé bydliště spotřebitele. Účelem nařízení Brusel I je posílit právní ochranu osob usazených v Evropské unii tím, že umožní žalobci určit soud, u něhož může podat žalobu nebo být žalován [3]. Jelikož poslední adresa žalovaného, kterou sám udal jako bydliště, se nacházela na území České republiky, a změnu této adresy nenahlásil, byla dána pravomoc soudů České republiky. Podmínky místní příslušnosti nebylo možné zjistit. Nejvyšší soud proto ve smyslu § 11 odst. 3 o. s. ř. určil, že místně příslušným je Okresní soud v Kroměříži, neboť v jeho obvodu se nacházelo bydliště žalovaného v době uzavření smlouvy o úvěru.

[1] Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 5. ledna 2011, sp. zn. III. ÚS 3436/10.

[2] Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. listopadu 2011, ve věci C-327/10, Hypoteční banka proti Lindnerovi a rozsudek Soudního dvora ze dne 15. března 2012 ve věci C-292/10, G proti Cornelius de Visser

[3] Rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising a další.

Usnesení sp. zn. 23 Cdo 1341/2012 ze dne 25. června 2014

Posouzení nedovolené státní podpory

Žalobkyně se domáhala zdržení se protiprávního jednání, které spočívalo ve vyplácení finanční podpory nemocnicím v Benešově, Kolíně, Mladé Boleslavi a Příbrami žalovaným, jejich jediným akcionářem. Tuto podporu žalobkyně považovala za nedovolenou, neboť narušovala hospodářskou soutěž na poli zdravotní péče. Soudy nižších stupňů dospěly k závěru, že věc se týkala posouzení slučitelnosti či neslučitelnosti podpory s fungováním společného trhu. Jelikož dle jejich názoru takové posouzení náleželo pouze Evropské komisi a nikoliv vnitrostátním

soudům, zastavily řízení pro nedostatek podmínek řízení.

Nejvyšší soud však dospěl k závěru, že takový postup nebyl správný. Předmětem řízení totiž nebylo posouzení slučitelnosti podpory, nýbrž se jednalo o řízení o zdržovací žalobě. Klíčovou otázkou bylo, zda mají české soudy pravomoc rozhodovat o žalobě na zdržení se tvrzeného protiprávního jednání, které je založeno poskytnutím nedovolené státní podpory, resp. podpory v rozporu s primárním právem Evropské unie, jež nebyla oznámena Komisi, a to ve formě pozastavení vyplácení této státní podpory.

Ochrana hospodářské soutěže před poskytováním nedovolených podpor se vztahuje na podpory poskytované státem nebo ze státních prostředků. Je založena na principu oznamování zamýšleného poskytnutí státní podpory Komisi, která posoudí její slučitelnost se společným trhem. K takovému posouzení je příslušná výhradně Evropská komise. Projednávaná žaloba ovšem nesměruje na posouzení slučitelnosti, ale na zdržení se poskytování podpory žalovaným. Nejvyšší soud aplikoval Oznamení Komise o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy (2009/C 85/01), dle kterého jsou vnitrostátní soudy oprávněny rozhodovat v řízeních o následcích porušení povinnosti neoznamování státní podpory Komisi a poskytovat ochranu třetím osobám. Zároveň mají vnitrostátní soudy stejně jako Komise pravomoc podávat výklad pojmu státní podpora. Před tím, než vnitrostátní soud posoudí, zda došlo k porušení oznamovací povinnosti, musí nejprve zjistit, zda vůbec lze poskytnuté finanční prostředky považovat za státní podporu, či nikoliv. Přitom zkoumá naplnění čtyř kumulativních podmínek definovaných v čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen

„SFEU“). Pakliže na příspěvek lze nahlížet jako na státní podporu, vnitrostátní soud ověří, zda na případ nedopadá některá z výjimek z povinnosti oznámit záměr poskytnout veřejnou podporu ve smyslu čl. 108 odst. 3 SFEU. Závěr tohoto posouzení je rozhodný pro postup vnitrostátního soudu. Pakliže zjistí porušení článku 108 odst. 3 SFEU, vyvodí vnitrostátní soud v souladu s vnitrostátním právem důsledky vyplývající z tohoto porušení. Lze tedy shrnout, že vnitrostátní soud má pravomoc posoudit, zda se jedná o státní podporu, a zda na takovou podporu dopadá některá z výjimek, resp. zda je takovou státní podporu nutné před jejím poskytnutím oznámit. V případě porušení oznamovací povinnosti je povinen chránit práva třetích osob, která byla tímto neoznamováním dotčena. Pakliže se o státní podporu nejedná nebo takovou podporu nebylo nutné oznamovat, žalobu zamítne.

Nejvyšší soud z uvedených důvodů zrušil napadená rozhodnutí soudů nižších stupňů a věc vrátil Městskému soudu k dalšímu řízení.

Usnesení sp. zn. 25 Nd 190/2014 ze dne 27. srpna 2014 Pravomoc a příslušnost

Žalobci se domáhali zaplacení ceny za podnájem a služby s tím spojené u Okresního soudu v Písku. Ten ve smyslu čl. 22 odst. 1 nařízení Brusel I postoupil věc Okresnímu soudu v Českých Budějovicích, v jehož obvodu se nachází předmětná nemovitost. Věc byla následně předložena k určení příslušnosti Nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud odkázal na judikaturu Soudního dvora [4], jež vykládá autonomní pojem „řízení, jehož předmětem je nájem nemovitosti“ ve smyslu čl. 22 odst. 1 nařízení Brusel I. Rozumí se jím veškerá řízení týkající se existence nájmu a výkladu ujednání nájemní smlouvy, trvání nájmu, předání nemovitosti, opravy či náhrady škody způsobené nájemcem, úhrady nájemného či dalších plateb spojených s nájmem (např. platby za vodu a plyn), a závazků pronajímatele či nájemce plynoucích z nájmu nemovitostí. Pod tento pojem se nezahrnují toliko řízení o nárocích, které jsou pouze nepřímě spojeny s užíváním nemovitosti. Ustálená judikatura Nejvyššího soudu chápe podnájem jako zvláštní případ nájmu [5]. Nejvyšší soud tedy uzavřel, že i řízení týkající se neuhrazené platby za podnájem je podřaditelné pod čl. 22 odst. 1 nařízení Brusel I, věc tedy patří do pravomoci soudů České republiky. Jelikož nebylo

možné dovodit podmínky místní příslušnosti, Nejvyšší soud s ohledem na zásadu hospodárnosti a na bydliště ostatních účastníků řízení rozhodl, že věc projedná a rozhodne Okresní soud v Českých Budějovicích.

Lucia Hudecová

[4] Rozhodnutí ze dne 15. ledna 1985, ve věci C-241/83, Erich Rösler proti Horst Rottwinkel.

[5] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 2010, sp. zn. 26 Cdo 3733/2008.

Francie: Cour de cassation

Rozhodnutí č. 13-28.269 ze dne 25. června 2014

Výpověď z pracovního poměru v mateřské škole za nošení muslimského šátku

Plénum francouzského Kasačního soudu vyneslo na konci června rozsudek v ostře sledované kauze mateřské školy *Baby Loup* [1]. Případ se týkal ukončení pracovního poměru učitelky a zástupkyně ředitelky, paní Fatimy Affif, která začala po tom, co se v roce 2008 vrátila z mateřské dovolené, nosit muslimský šátek a odmítla se jeho nošení i po upozornění ze strany zaměstnavatele vzdát. Paní Affif, odvolávajíc se zejména na články 9 a 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, s výpovědí nesouhlasila a obrátila se na soudy.

Spor se dostal až před Kasační soud, který v březnu 2013 rozhodnutí odvolacího soudu potvrzující výpověď z pracovního poměru zrušil [2]. Argumentoval přitom tím, že interní pravidla mateřské školy, zdůrazňující respekt k principu sekularismu a neutrality při výkonu práce, byla příliš obecná a nepřesná. Konstatoval proto, že výpověď nebyla v souladu se zákonnou úpravou a rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a vrátil k dalšímu projednání. Odvolací soud ale názor Kasačního soudu nerespektoval a tzv. rebelským rozsudkem [3] výpověď z pracovního poměru potvrdil. Podáním paní Affif se věc dostala opět před Kasační soud, který, tentokrát již v plénu, zmiňovaný „rebelský“ rozsudek potvrdil a překonal tak své první rozhodnutí.

Kasační soud zohlednil národní úpravu odpovídající směrnicí Rady 78/2000/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání a zdůraznil, že odlišné zacházení založené na náboženském vyznání nemusí být diskriminační v případě, že odpovídá zásadním profesním požadavkům, sleduje legitimní cíl a je přiměřené. Vnitřní opatření soukromé instituce tedy nemůže ukládat obecná a neurčitá omezení základní svobody. Opatření mateřské školy *Baby Loup* přitom stanovovalo, že „*princip svobody svědomí a náboženství jednotlivých zaměstnanců nemůže být překážkou dodržování principu sekularismu a neutrality, jenž se uplatní při výkonu aktivit provozovaných mateřskou školou Baby Loup, a to jak v prostorách mateřské školy a přilehlých*

budovách, tak při doprovázení dětí svěřených mateřské škole mimo její prostory“. Kasační soud posoudil toto opatření shodně s odvolacím soudem v kontextu podmínek fungování dané instituce zaměstnávající pouze 18 osob, které se dostávají do přímého styku s dětmi i rodiči a uzavřel, že je dostatečně konkrétní, je odůvodněno povahou úkolů, jenž mateřská škola vykonává a je přiměřené. Od odvolacího soudu se odklonil pouze při označení mateřské školy *Baby Loup* jako „podniku s přesvědčením“ (*entreprise de conviction*), konkrétně podniku s laickým přesvědčením [4], neboť mateřská škola *Baby Loup* neměla za cíl hájit náboženské, politické nebo filozofické přesvědčení. Výpověď z titulu závažného porušení spočívajícího v odmítnutí přípustného požadavku zaměstnavatele zdržet se nošení šátku tak nebyla v rozporu se zákonem.

Kasační soud tímto rozhodnutím uzavřel kontroverzní případ *Baby Loup* na národní úrovni, je však vysoce pravděpodobné, že paní Affif se obrátí na Evropský soud pro lidská práva [5]. Ten tak možná dostane příležitost vyjádřit se k problematice nošení šátků v jiném kontextu, než tomu bylo v nedávném rozhodnutí *S. A. S. proti Francii*.

Alžbeta Kondelová

[1] Rozsudek dostupný z: http://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/assemblee_pleniere_22/612_25_29566.html

[2] Rozsudek Cour de cassation ze dne 19. března 2013, č. 11-28.845. Dostupné z: http://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/chambre_sociale_576/536_19_25762.html

[3] Viz kupříkladu *Crèche Baby Loup: la bataille judiciaire sur le voile continue*. In: *Lemonde*, pub. 16. 10. 2013. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2013/10/16/affaire-baby-loup-la-cour-d-appel-de-paris-entre-en-rebellion-contre-la-cour-de-cassation_3496539_3224.html

[4] Podrobněji institut podniku s přesvědčením analyzuje stanovisko generálního advokáta Jean-Claude Marinal, dostupné z: http://www.courdecassation.fr/IMG//Avis_PG_pleniere_140625ano.pdf

[5] Viz kupříkladu *L'affaire Baby Loup en quatre questions*. In: *Lemonde*, pub. 25. 6. 2014. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2013/11/27/1-affaire-baby-loup-en-quatre-questions_3520954_3224.html

Německo: Bundesgerichtshof

Rozhodnutí sp. zn. I ZR 29/11, ze dne 3. července 2014

Zařízení sloužící ke zhotovení rozmnoženin

Občanskoprávní senát Spolkového nejvyššího soudu příslušný k rozhodování sporů vyplývajících z autorského práva konstatoval, že tiskárny a počítače spadají pod pojem zařízení sloužící k rozmnožování, na které se vztahuje povinnost platit odměnu ve smyslu § 54 a § 54a německého autorského zákona ve znění platném do konce roku 2007.

Podle tehdejší právní úpravy měl autor díla nárok na odměnu proti výrobci, importérovi a obchodníkovi se zařízeními určenými k rozmnožování díla kopírováním nebo podobným způsobem, a s obrazovými a zvukovými nosiči určených k rozmnožování díla prostřednictvím jeho přenosu (§ 54 odst. 1 věta první autorského zákona). Tento nárok na odměnu náležel autorovi za pořízení si rozmnoženin jeho díla k vlastní potřebě, jež bylo přípustné za určitých podmínek bez jeho souhlasu. Dle současné právní úpravy tento nárok již není závislý na tom, zda je zařízení nebo úložné médium určeno k rozmnožování díla určitým způsobem.

Žalobkyní je Verwertungsgesellschaft Wort, autorizovaná společnost pro kolektivní správu autorských práv pověřená zastupováním autorů a vydavatelů literárních děl v Německu. Žalobkyně je oprávněna požadovat pro autory odměnu od výrobců, dovozců či prodejců zařízení, na které se vztahuje § 54a odst. 1 německého autorského zákona. Žalovaný distribuuje v Německu počítače a tiskárny, jež sám vyrábí nebo dováží. Žalobkyně se domáhala, aby jí byly poskytnuty informace o povaze tiskáren, množstvih, kapacitě těchto zařízení, a o zdrojích jejich dodávek v Německu. Rovněž se domáhala, aby bylo určeno, že jí mají společnosti Kyocera, Epson a Xerox zaplatit odměnu ve formě poplatku z osobních počítačů a tiskáren uvedených na trh v Německu. Žalobkyně vedla podobných řízení více, přičemž Vrchní soudy ve Stuttgartu a v Mnichově většinou žalob vyhověly. Naopak Vrchní soud v Düsseldorfu ve dvou řízeních žaloby odmítl. Bundesgerichtshof se rozhodl přerušit řízení za účelem

položení předběžných otázek týkajících se výkladu směrnice 2001/29/ES Soudnímu dvoru Evropské unie.

Soudní dvůr na tyto otázky odpověděl rozsudkem ze dne 27. července 2014 (řízení ve věci C-457/11 až C-460/11, VG WORT proti Kyocera a ostatním). Mimo jiné v něm vyložil pojem „rozmnoženina, která vznikla použitím jakékoliv fotografické techniky nebo některým jiným procesem s podobnými účinky“, ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/29. Konstatoval, že tento pojem zahrnuje rozmnoženiny pořízené pomocí tiskárny a osobního počítače, jsou-li tyto přístroje navzájem propojeny. V tomto případě jsou členské státy oprávněny přenést povinnost placení spravedlivé odměny nositeli práv na osoby mající k dispozici přístroj, který se na uceleném procesu rozmnožování díla podílí, pokud tyto osoby mohou přenést náklady spojené s poplatkem na své zákazníky. Celková výše spravedlivé odměny placené jako protiplnění za újmu vzniklou autorovi v důsledku takového uceleného procesu nesmí podstatně lišit od odměny za rozmnoženinu pořízenou s pomocí jediného přístroje.

Spolkový nejvyšší soud následně konstatoval, že tiskárny patří mezi zařízení sloužící k rozmnožování, k nimž se váže povinnost platit odměnu podle § 54a autorského zákona. Pojem zařízení ve smyslu uvedeného ustanovení zahrnuje rovněž rozličná zařízení sloužící k rozmnožování, pokud jsou tato navzájem propojená a schopna pořizovat analogické rozmnoženiny. To však neplatí pro počítače, jež nejsou schopny produkovat analogové kopie. Povinnost k placení poplatku se tedy vztahuje nejenom na rozmnožování za pomoci skeneru, počítače a tiskárny, ale i na rozmnožování za pomoci jediného počítače a tiskárny. V rámci takového souboru zařízení se však povinnost platit poplatek vztahuje toliko na zařízení, jež je k rozmnožování využíváno nejzřetelněji. V rámci funkční jednotky tvořené skenerem, počítačem a tiskárnou je takovým zařízením skener; v rámci funkční

jednotky tvořené počítačem a tiskárnou je jím tiskárna. Spolkový nejvyšší soud uzavřel, že na rozmnožování prostřednictvím počítače jakožto koncového zařízení se nevztahuje povinnost platit poplatek ve smyslu § 54a autorského zákona, neboť lze prostřednictvím něho zhotovit toliko digitální kopie.

Avšak počítače jsou podle Spolkového nejvyššího soudu zařízeními k rozmnožování, k nimž se váže povinnost platit odměnu podle § 54 autorského zákona. Tohle ustanovení se vztahovalo na přenosy obrazových a zvukových nosičů na jiné. Obrazovým nebo zvukovým nosičem se rozumí zařízení určené k opakovanému přehrávání obrazu nebo zvuku ve smyslu § 16 odst. 2 autorského zákona, včetně digitálních úložných médií jako například pevné disky. Při přenosu z jednoho digitálního úložného média na jiné lze rozmnožovat nejenom filmy a hudbu, ale i texty nebo obrazy chráněné autorským právem, literární díla, fotografie, sochařská díla a grafické záznamy. Takové texty a obrazy mohou být stahovány přes internet z pevného disku nebo serveru na pevný disk počítače.

Pokud jsou tedy počítače používané tímto způsobem jako koncová zařízení v rámci jednotlivého rozmnožování k pořízení digitálních rozmnoženin, váže se k nim povinnost platit odměnu podle § 54 autorského zákona.

Předmětná ustanovení směrnice o harmonizaci určitých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti v českém prostředí odráží autorský zákon. Ten zakotvuje povinnost platit odměnu autorovi za zhotovení tiskové rozmnoženiny díla na papír v režimu zákonné licence v § 30a, způsob stanovení této odměny v § 25. Podle tohoto ustanovení do práva autorského nezasahuje poskytovatel kopírovacích služeb, jestliže při výkonu svého podnikání zhotoví na objednávku pro osobní potřebu objednatel tiskovou rozmnoženinu díla, přičemž podmínkou je, aby byla řádně a včas zaplacená odměna kolektivnímu správci [1].

Lucia Hudecová

[1] Chaloupková, H., Holý, P.: Autorský zákon. Komentář. 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 489 s.

Judikatura Soudního dvora Evropské unie

C-117/13 Technische Universität Darmstadt: digitalizace děl v knihovnách

Věc C-117/13 Technische Universität Darmstadt, rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 11. září 2014

Případ se týkal výkladu čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/29/ES, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „směrnice“), a to v souvislosti se zpřístupňováním digitalizované knihy ve veřejně přístupné knihovně.

Technická univerzita v Darmstadtu zdigitalizovala učebnici vydanou nakladatelstvím Eugen Ulmer a zpřístupnila ji uživatelům knihovny na místech pro četbu elektronických knih. Zároveň nepřijala nabídku nakladatelství k zakoupení učebnic a jejich užívání v elektronické podobě. Digitálních exemplářů učebnice nebylo více než hmotných exemplářů nacházejících se v knihovně. Uživatelé mohli číst celé dílo nebo jeho část, vytisknout si ho anebo uložit na USB klíč a vynést z knihovny. Nakladatelství se domáhalo toho, aby bylo univerzitě zakázáno digitalizovat spornou učebnici, a aby měli uživatelé možnost tisknout dílo nebo ukládat jej na USB klíč. Rovněž bylo sporné, zda byla nabídka žalované učiněna již při digitalizaci učebnice, či nikoliv. Spolkový nejvyšší soud položil Soudnímu dvoru Evropské unie v této věci tři předběžné otázky.

První otázka se týkala toho, zda dílo podléhá prodejním a licenčním podmínkám ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice v případě, že nositel práva nabídl knihovně, aby s ním za přiměřených podmínek uzavřela licenční smlouvu nebo smlouvu o užívání tohoto díla. Ze srovnání jazykových verzí ustanovení vyplynulo, že zákonodárce odkazuje spíše na skutečně dohodnuté smluvní klauzule než na pouhé smluvní nabídky. I podle generálního advokáta Niila Jääskinen dopadají body 45 a 51 odůvodnění směrnice na existující smluvní vztahy a nikoliv na pouhé vyhlídky na licenci. Totéž platí v kontextu výjimek a omezení uvedených v čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice. Omezení plynoucí z předmětného ustanovení slouží k veřejnému zájmu

spočívajícímu v podpoře výzkumu a soukromého studia šířením znalostí. Tento cíl je zároveň cílem institucí, jakými jsou veřejně přístupné knihovny. Naopak pokud by pouhá nabídka na uzavření licenční smlouvy postačovala k vyloučení použití čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice, bylo by omezení stanovené v tomto ustanovení zbaveno velké části své podstaty, neboť by se uplatnilo stále ojediněleji pouze na díla, jejichž elektronická verze není dostupná. Nicméně omezení se uplatní toliko ve zvláštních případech, které nejsou v rozporu s běžným způsobem užití děl a nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele práv. Soud tedy uzavřel, že k tomu, aby se na dílo vztahovaly prodejní nebo licenční podmínky, musí mít nositel práv a knihovna uzavřenou licenční smlouvu nebo smlouvu o užívání dotyčného díla, ve které jsou upřesněny podmínky jeho užívání.

Druhá otázka směřovala k vyjasnění toho, zda čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice brání veřejně přístupným knihovnám, aby digitalizovaly díla ze svých sbírek, je-li to nezbytné pro zpřístupnění těchto děl uživatelům prostřednictvím k tomu určených zařízení v jejich prostorách. Soud předně poznamenal, že digitalizace díla je úkonem rozmnožení. Výjimky stanovené v článku 5 odst. 3 první věty směrnice se týkají práv stanovených v člincích 2 a 3 směrnice, tudíž výlučného práva na rozmnožování, tak práva na sdělování děl. Článek 5 odst. 3 písm. n) směrnice však omezuje užívání děl na jejich sdělení nebo zpřístupnění, tedy na úkony spadající pouze pod výlučné právo na sdělování děl veřejnosti ve smyslu článku 3. Skutečnost, že veřejně přístupná knihovna zpřístupní dílo, které je součástí její sbírky všem jednotlivcům využívajícím speciální zařízení umístěná v jejich prostorách pro účely výzkumu a soukromého studia, je zpřístupněním, a v důsledku toho sdělováním ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice [1]. Právo na sdělování děl v mezích podmínek stanovených v čl. 5 odst. 3 písm. n) by bylo zbaveno velké části své podstaty, pokud by knihovny neměly akcesorické právo digitalizovat díla. Takové právo je přiznáno uvedeným institucím v čl. 5 odst. 2 písm. c) směrnice, pokud se jedná o zvláštní úkony rozmnožování, což

znamená, že knihovny nemohou digitalizovat své sbírky jako celek. Rozsah akcesorického práva je upřesněn výkladem čl. 5 odst. 2 písm. c) ve světle odstavce pátého. Vnitrostátní právo zohledňuje čl. 5 odst. 5 směrnice v § 52 autorského zákona, jež omezuje přípustný počet digitálních exemplářů díla a zároveň stanoví, že za zpřístupnění díla v digitální podobě je třeba autorovi zaplatit přiměřenou odměnu. Soud uzavřel, že čl. 5 odst. 3 písm. n) ve spojení s čl. 5 odst. 2 písm. c) nebrání tomu, aby knihovny digitalizovaly díla ze svých sbírek, je-li tento úkon rozmnožení nezbytný pro zpřístupnění děl uživatelům prostřednictvím k tomu určených zařízení v prostorách knihoven.

Poslední otázkou se předkládající soud ptal, zda podle čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice mohou knihovny zpřístupnit dílo uživatelům prostřednictvím zařízení, která umožňují jejich tisk na papír nebo uložení na USB klíč. Soud předně uvedl, že tyto úkony nejsou sdělováním ve smyslu článku 3, ale rozmnožováním ve smyslu článku 2 směrnice. Takové úkony rozmnožování nemohou být umožněny na základě akcesorického práva plynoucího z čl. 5 odst. 2 písm. c) ve spojení s čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice, jelikož nejsou

nezbytné za účelem zpřístupnění podle uvedených ustanovení. Mohou však být povoleny vnitrostátními předpisy, kterými se provádí výjimky a omezení stanovené v čl. 5 odst. 2 písm. a) a b) za splnění v nich uvedených podmínek, a zároveň musí být dodrženy požadavky stanovené v čl. 5 odst. 5. Soud tedy uzavřel, že čl. 5 odst. 3 písm. n) směrnice se nevztahuje na tisk děl na papír a jejich ukládání na USB klíč, nicméně tyto úkony mohou být za určitých podmínek povoleny vnitrostátní právní úpravou.

Soudní dvůr v popsáném rozhodnutí řešil střet práva na šíření kultury a respektování vlastnictví nositelů autorských práv, resp. otázku, zda mají být digitální technologie využívány ke zpřístupnění elektronické kopie dokumentu širšímu okruhu uživatelů. Soudní dvůr našel rovnováhu těchto práv tím způsobem, že právo na šíření kultury omezil určitými podmínkami ve prospěch nositelů práv, zejména zdůrazněním práva autora na odměnu za užití díla bez jeho svolení.

Lucia Hudecová

[1] Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson a další proti Retriever Sverige AB.

C-58/13 a C-59/13 *Torresi: svoboda pohybu osob a přístup k povolání advokáta*

Spojené věci C-58/13 Angelo Alberto Torresi a C-59/13 Pierfrancesco Torresi proti Consiglio dell'Ordine degli Avvocati di Macerata, rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. července 2014

Angelo Alberto a Pierfrancesco Torresi vystudovali právo na univerzitách v Itálii a posléze také ve Španělsku. V prosinci 2011 byli zapsáni jako advokáti do seznamu advokátní komory v Santa Cruz de Tenerife ve Španělsku. Na základě tohoto zápisu se o něco později domáhali také zápisu do seznamu advokátů (resp. jeho zvláštní části věnované advokátům, jež jsou držiteli profesního označení uděleného v jiném členském státě) v Maceratě v Itálii. Rada advokátní komory v Maceratě se nicméně k jejich žádosti nevyjádřila. Pánové Torresi se proto obrátili na Consiglio Nazionale Forense (národní advokátní komoru). Ta však měla za to, že jednání advokátů může být v rozporu s cíli sledovanými směrnicí 98/5: účelové získání titulu advokáta v jiném členském státě a bezprostřední návrat do domovské členské země za účelem vykonávání profesní činnosti podle komory může totiž představovat zneužití práva. Komora se proto obrátila na Soudní dvůr s předběžnou otázkou, zda

článek 3 směrnice ukládá italským vnitrostátním orgánům povinnost zapsat stěžovatele do seznamu advokátů a zda je národní úprava, která tento zápis zneumožňuje v souladu s obecnou zásadou zákazu zneužití práva, v rozporu s právem EU.

Soudní dvůr se v rozsudku předně zabýval svou pravomocí zodpovědět předběžnou otázku ve světle charakteristiky předkládací instituce (národní advokátní komory) jako soudního orgánu. Shledal přitom, že jelikož se na Consiglio Nazionale Forense vztahují ústavní záruky nezávislosti a nestrannosti soudů, a jelikož její rozhodnutí nemůže být napadeno dalším opravným prostředkem, Consiglio splňuje požadavky charakterizující soud (nezávislost a nestrannost) ve smyslu článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Po věcné stránce je závěr Soudního dvora zajímavým pro podmínky zápisu advokátů na základě získání oprávnění v jiné členské zemi i v českém kontextu: Soudní dvůr v odpovědi zdůraznil, že účelem rozporované směrnice 98/5 je usnadnit trvalý výkon povolání advokáta v duchu garantované svobody pohybu

migrujících pracovníků. Jejím cílem je mj. odstranit rozdíly mezi vnitrostátními pravidly týkajícími se podmínek zápisu u domácích orgánů, které by jinak vedly ke vzniku nerovností a překážek volného pohybu v rámci EU. Článek 3 provádí úplnou harmonizaci podmínek k využití práva usazování když stanoví, že advokát, který si přeje vykonávat činnost v jiném členském státě, než ve kterém získal svou kvalifikaci, je povinen zapsat se u příslušného orgánu a ten je povinen tento zápis provést na základě předložení průkazu oprávnění v domovském členském státě. Soudní dvůr již dříve konstatoval, že předložení průkazu z domovského státu v hostujícím státě je jedinou podmínkou pro zápis za účelem výkonu činnosti (C-506/04 Wilson). Předkládací soud se domníval, že advokáti usilovali získáním oprávnění v jiné zemi obejít přísné podmínky platné pro výkon advokátské profese v Itálii. I když je pravdou, že jednotlivci se nemohou dovolávat unijního práva podvodně nebo zneužívajícím způsobem (C-155/03 Halifax) a členské státy mohou přijmout opatření bránící takovému

zneužívajícímu jednání (C-167/01 Inspire Art), v projednávané věci Soudní dvůr jednání advokátů neshledal zneužívajícím. Soudní dvůr předně zdůraznil, že občané států EU mají právo vybrat si členskou zemi, v níž chtějí získat kvalifikaci a také zemi, v níž plánují vykonávat dále svou praxi. Toto právo je nedílnou součástí výkonu základních svobod zaručených základními smlouvami EU. O takový případ se jednalo i v projednávané věci: oba advokáti získali vzdělání v domovském státě, v jiné členské zemi získali odbornou kvalifikaci advokáta a pak se vrátili do domovského státu s cílem vykonávat praxi. Cíle směrnice 98/5 bylo dosaženo a výše popsané jednání nemůže podle Soudního dvora představovat samo o sobě zneužití práva zaručeného směrnicí. Na tomto závěru nic nemění ani krátký čas, jaký uplynul od získání kvalifikace do návratu do domovské země. Realizace svobody pohybu totiž podle Soudního dvora nemůže souběžně představovat zneužití práva.

Katarína Šipulová

C-112/13 A.: náhrada škody způsobené ve třetí zemi a řízení o místní příslušnosti ve státu Evropské unie

Věc C-112/13 A proti B a dalším, rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014

Další zajímavý rozsudek z oblasti určování mezinárodní (a místní) příslušnosti podle nařízení Brusel I (nařízení 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech) vydal Soudní dvůr počátkem září tohoto roku v souvislosti s předběžnou otázkou předloženou rakouským Oberster Gerichtshof.

Předběžná otázka navazovala na vnitrostátní řízení o náhradu škody proti A, který se měl dopustit únosu manželů a otce žalobců v Kazachstánu. Řízení bylo zahájeno před rakouskými soudy, jelikož A měl obvyklé bydliště v Rakousku. Z několika neúspěšných pokusů o doručení prvostupňového soudu (Landesgericht Wien) nicméně vyplynulo, že žalovaný A již na uvedených adresách nemá bydliště, v důsledku čehož mu byl ustanoven opatrovník. Ke zpochybnění mezinárodní příslušnosti došlo až později (nikoliv tedy v první odpovědi opatrovníka) advokátní kanceláří, kterou žalovaný A. zplnomocnil svým zastupováním. Prvostupňový soud se posléze prohlásil za nepřislušný a zamítl žalobu, jelikož dospěl k závěru, že žalovaný A. pobývá na území Malty a že kroky opatrovníka nejsou účastí v řízení, a tedy

ani dostatečným důvodem pro založení příslušnosti ve smyslu článku 24 nařízení Brusel I.

Po podání opravných prostředků se řízení dostalo k Nejvyššímu soudu (Oberster Gerichtshof) dovoláváje se porušení práva na obhajobu (článek 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a článek 47 Listiny základních práv EU). Oberster Gerichtshof zjistil, že v době podání žaloby měl žalovaný A opravdu bydliště na Maltě, nicméně měl za to, že jelikož opatrovník nenapadl mezinárodní příslušnost rakouských soudů, vystává otázka, zda to znamená, že žalovaný se „zúčastnil řízení“. Široký výklad pravomoci opatrovníka, jaký umožňují vnitrostátní předpisy, může být totiž podle Oberster Gerichtshof nezbytnou podmínkou garance práva žalobce být slyšen. Oberster Gerichtshof nicméně také připomněl rozsudek rakouského Ústavního soudu ze dne 14. března 2012 U 466/11, který konstatoval, že jeho pravomoc provádět přezkum ústavnosti vnitrostátních zákonů se vztahuje i na ustanovení Listiny. Podle Nejvyššího soudu toto rozhodnutí brání rakouským soudům upustit na základě vlastní pravomoci od použití zákona, který je v rozporu s Listinou (aniž je nicméně dotčena možnost předkládat předběžné otázky k SDEU), ale zakládá jejich povinnost podat návrh na zrušení zákona Ústavnímu soudu. Nejvyšší soud se však domníval, že takový výklad zároveň prodlouží

délku řízení a zvýší jeho náklady. Přerušil proto řízení a předložil Soudnímu dvoru do Lucemburku tři předběžné otázky.

V první z nich se tázal na to, zda ze zásady rovnocennosti (a unijního práva obecně) plyne, že brání takové vnitrostátní úpravě, která nutí obecné soudy v případě, že dospějí k závěru o rozporu vnitrostátní úpravy s právem Unie, předložit Ústavnímu soudu návrh na zrušení dotčeného ustanovení namísto toho, aby se omezily pouze na jeho nepoužití. Soudní dvůr předně zdůraznil důležitou skutečnost, a to že tento výklad nebrání vnitrostátním soudům obrátit se na něj v kterékoliv fázi řízení s předběžnou otázkou. Z již ustálené judikatury SDEU plyne závěr, že vnitrostátní soud, jenž má v rámci své pravomoci aplikovat unijní právo, má povinnost zajistit jeho plný účinek tak, že v souladu s vlastní pravomocí upustí podle potřeby od použití jakéhokoliv ustanovení vnitrostátního práva (i pozdějšího) aniž by nejprve musel žádat o jeho odstranění legislativní či ústavní cestou, nebo na toto odstranění čekat (srov. *Simmenthal C-106/77*, *Filiipiak, C-314/08*, *Melki a Abdeli, Fransson C-617/10*). Existence takového povinného řízení před ústavním soudem by totiž mohla ohrozit účinek práva Unie. Nade vše však Soudní dvůr zdůraznil, že vnitrostátní kontrola ústavnosti nesmí nijak ohrozit efektivní účinek článku 267 SFEU, tedy práva (nebo dokonce povinnosti) obecných soudů obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou. Proto uzavřel, že unijní právo a zmíněný článek 267 brání vnitrostátní úpravě zavazující obecné soudy předkládat návrh na zrušení zákona rozporného s právem EU Ústavnímu soudu místo jeho neaplikování, ale pouze potud, pokud by taková úprava v konečném důsledku bránila a) soudům předložit SDEU předběžnou otázku a to v jakémkoli okamžiku řízení (dokonce i po ukončení incidenčního řízení o kontrole ústavnosti), b) přijmout opatření nezbytné k zajištění předběžné soudní ochrany práv plynoucích z práva EU, a konečně c) obecné soudy musí mít po ukončení incidenčního řízení možnost rozporné ustanovení nepoužít.

Co se týče výkladu článku 24 (zachování příslušnosti účastí v řízení), předkládací soud se ptal, zda jej lze s ohledem na záruky spravedlivého procesu ve světle čl. 47 Listiny vykládat v takovém smyslu, že účast

soudně určeného opatrovníka v řízení je účastí žalovaného ve smyslu článku 24 a tím zakládá příslušnost soudu. Soudní dvůr v úvodu připomněl, že ustanovení nařízení Brusel I musí být vykládána autonomně a s ohledem na systematiku nařízení, a také na základní práva jako součást obecných právních zásad nyní zakotvených v Listině (srov. rozsudek *Google Spain a Google C-131/12*, bod 68). Článek 24 v první větě podle Soudního dvora (i podle názoru generálního advokáta) upravuje konkludentní ujednání o příslušnosti, které je založené na svobodné volbě účastníků sporu (a tedy i na jejich obeznámení se zahájeným řízením). V případě žalovaného zastoupeného opatrovníkem, jemuž návrh na zahájení řízení nebyl doručen, nelze naopak mít za to, že se jedná o konkludentní souhlas. Zastoupený žalovaný ani nemůže poskytnout opatrovníkovi všechny nezbytné informace a popis okolností k posouzení, zda je nutné příslušnost soudu zpochybnit. Dále Soudní dvůr připomněl, že podle závěrů dosavadní judikatury nemá žalovaný, který neví, že proti němu bylo zahájeno řízení a za něhož se soudního řízení účastní advokát nebo opatrovník, kterého sám nezmocnil, možnost účinně se bránit a musí být proto považován za žalovaného, v jehož případě bylo rozhodnutí vydáno v jeho nepřítomnosti. Konečně, založení příslušnosti způsobem, k jakému došlo v projednávané věci, nelze pokládat za předvídatelné ve smyslu bodu 11

Zdroj: Razvan Orendovici, wikimedia.commons

odůvodnění nařízení Brusel I. Soudní dvůr se již v minulosti několikrát zabýval povahou řízení proti nepřítomnému žalovanému, kde zdůraznil, že byť žalovaný byl zbaven účinné obrany, má pořád možnost dosáhnout dodržení práva na obhajobu přes aplikaci článku 34 bodu 2 (napadnutí uznání rozsudku). Vnitrostátní úprava § 116 ZPO v projednávané věci nicméně staví žalovaného do pozice, jako kdyby se přes opatrovníka účastnil řízení a tudíž nezachovávala spravedlivou rovnováhu mezi právem na účinnou právní ochranu a právem na obhajobu.

Soudní dvůr proto odpověděl, že účast opatrovníka, ustanoveného žalovanému s neznámým bydlištěm, na řízení před vnitrostátním soudem neznamená, že se řízení účastní žalovaný ve smyslu článku 24 nařízení Brusel I.

Katarína Šipulová

C-539/12, C-173/13, C-198/13: nová judikatura Soudního dvora z oblasti pracovního práva (shrnutí)

V poslední době se Soudní dvůr opakovaně zabýval zajímavými případy z oblasti unijního pracovního práva.

V prvním rozsudku ze dne 22. května 2014 ve věci **C-539/12** Z. J. R. Lock proti British Gas Trading Limited Soudní dvůr interpretoval směrnici č. 2003/88/ES o některých aspektech úpravy pracovní doby. V daném případě se jednalo zaměstnance společnosti British Gas, jehož pracovní odměna se skládala ze základní mzdy a provizí, přičemž provize byly vypláceny nikoli v okamžiku výkonu práce, ale s odstupem několika týdnů či měsíců. Soudní dvůr v této souvislosti posuzoval, zdali je vnitrostátní systém, v rámci nějž zaměstnanec pobírající dvousložkovou mzdu pobírá z titulu čerpání své placené dovolené za kalendářní rok pouze odměnu sestávající výhradně z jeho základní mzdy, v souladu se směrnicí č. 2003/88. Soudní dvůr připomněl, že nárok zaměstnance na placenou dovolenou za kalendářní rok představuje zásadu sociálního práva EU, přičemž její provedení na vnitrostátní úrovni může být uskutečněno pouze v mezích příslušných unijních směrnic. Směrnice č. 2003/88 sice nestanovuje výslovně odměnu, jakou musí zaměstnanec během dovolené čerpat, cílem příslušného ustanovení směrnice je nicméně zajistit, aby zaměstnanec obdržel za dobu odpočinku obvyklou odměnu. Za situace, kdy provize tvoří více než 60 % odměny pobírané zaměstnancem, může vnitrostátní systém popsáný v původním řízení odrazovat zaměstnance od čerpání dovolené, protože v období dovolené nevytváří zaměstnanec provizi, takže za období následující po období čerpání dovolené mu vznikne nárok pouze na sníženou odměnu ve výši základní mzdy. Takový systém může zaměstnance odradit od čerpání dovolené za kalendářní rok a je v tomto ohledu irelevantní, že ke snížení odměny dojde až po čerpání dovolené. Soudní dvůr proto dospěl k závěru, že vnitrostátní ustanovení a zvyklosti v původním řízení jsou v rozporu s cílem směrnice č. 2003/88/ES, konkrétně jejím čl. 7. Zároveň Soudní dvůr dodal, že metody výpočtu provize, na kterou má nárok zaměstnanec jako je žalobce v původním řízení z titulu čerpání dovolené za kalendářní rok, musejí být vnitrostátním soudem posouzeny na základě pravidel a kritérií uvedených v judikatuře Soudního dvora EU a ve světle cíle sledovaného čl. 7 směrnice č. 2003/88/ES.

V rozsudku ze dne 17. července 2014 ve věci **C-173/13** M. a B. Leone proti Garde des Sceaux, ministre de la Justice a Caisse nationale de retraite des agents des collectivités locales, Soudní dvůr posuzoval slučitelnost francouzské úpravy předčasného důchodu s unijním právem. V původním řízení se jednalo o žalobu na náhradu škody, kterou podali manželé Leonovi poté, co francouzské orgány nepřiznaly M. Leonovi nárok na předčasný důchod s okamžitým vyplácením důchodových dávek a bonifikací za odpracovaná léta. Vnitrostátní právní úprava přitom ve formě bonifikace a nároku na předčasný odchod do důchodu s okamžitým nárokem na důchodové dávky zohledňovala přerušování pracovní činnosti za účelem výchovy dítěte. Žalobci v této souvislosti namítali neslučitelnost tohoto režimu se zákazem nepřímé diskriminace v oblasti odměňování za práci mezi pracovníky mužského a ženského pohlaví, zakotvenou zakládacími Smlouvami (v rozhodné době se jednalo o čl. 141 Smlouvy o založení Evropského Společenství). Soudní dvůr dospěl k závěru, že režim dotčený ve věci v původním řízení (režim bonifikace důchodů a režim předčasného odchodu do důchodu s okamžitým vyplácením důchodových dávek) vede k nepřímé diskriminaci v oblasti odměňování za práci mezi pracovníky ženského a mužského pohlaví, která je v rozporu s unijním právem. Výjimkou však může být situace, kdy nerovné zacházení lze odůvodnit objektivními faktory prostými jakékoliv diskriminace na základě pohlaví, jako je legitimní cíl sociální politiky, a kdy zvolené prostředky jsou vhodné a nezbytné k dosažení sledovaného cíle, což vyžaduje, aby odpovídaly skutečně snaze dosáhnout tohoto cíle a byly prováděny konzistentním a systematickým způsobem. Posouzení, zda režim dotčený v původním řízení odpovídá skutečně snaze dosažení dovolávaného cíle konzistentním a systematickým způsobem, přísluší dle Soudního dvora vnitrostátnímu soudu.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. července 2014 ve věci **C-198/13** Víctor Manuel Julian Hernández a další se týkal otázky působnosti unijního práva, konkrétně směrnice č. 2008/94/ES o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele a související aplikace Listiny základních práv EU. Žalobci v původním řízení dosáhli vydání soudního rozhodnutí, kterým byla konstatována neplatnost jejich propuštění a uložena zaměstnavatelům

povinnost uhradit odstupné a splatné mzdy. Po vyhlášení dočasné platební neschopnosti zaměstnavatele se žalobci obrátili na stát, který podle vnitrostátních právních předpisů vyplácí mzdy splatné po 60. dni následujícím po podání žaloby na zpochybnění propuštění v případech, kdy je propuštění prohlášeno za neoprávněné, s vyloučením případů, kdy je konstatována neplatnost propuštění [1]. Protože příslušný státní orgán zamítl žádost žalobců s tím, že uvedená propuštění byla nikoliv neoprávněná, ale neplatná, obrátili se žalobci na soud, který se Soudního dvora dotázal na kompatibilitu rozdílného zacházení s neoprávněně a neplatně propuštěnými zaměstnanci s čl. 20 Listiny (rovnost před zákonem). Soudní dvůr porovnal příslušnou vnitrostátní úpravu, směrnici č. 2008/94/ES a dospěl k závěru, že španělská vnit-

rostátní úprava sleduje jiný cíl, než je cíl spočívající v zajištění minimální ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, uvedený v příslušné směrnici. Ustanovení dotčená ve věci v původním řízení proto dle Soudního dvora nespádají do působnosti směrnice a nemohou být přezkoumána s ohledem na základní práva zaručená Listinou.

Libor Havelka

[1] Podle španělských právních předpisů rozdíl mezi neoprávněným propuštěním a neplatným propuštěním spočívá v tom, že v prvním případě může zaměstnavatel ukončit pracovní smlouvu zaměstnance a vyplatit mu odškodnění, spíše než zaměstnanec znovu zaměstnat, zatímco ve druhém případě má zaměstnavatel povinnost zaměstnance znovu zaměstnat.

C-34/13 Kušionová: ochrana spotřebitele v případě výkonu zástavního práva k rodinnému domu

Věc C-34/13 – rozsudek Soudního dvora ze dne 10. září 2014 v řízení Monika Kušionová proti SMART Capital a. s.

V rozsudku ze začátku září se Soudní dvůr zabýval otázkou týkající se spotřebitelských práv [1] ve vztahu k výkonu zástavního práva k rodinnému domu. Žalobkyně, M. Kušionová, uzavřela v únoru 2009 se společností SMART Capital smlouvu o spotřebitelském úvěru na částku 10 000 eur. K zajištění pohledávky bylo zřízeno zástavní právo k rodinnému domu, trvalému bydlišti žalobkyně. Žalobkyně podala u Okresního soudu v Humenném žalobu na neplatnost smlouvy o spotřebitelském úvěru a smlouvy o zřízení zástavního práva, poukazujíc na zneužívající povahu smluvních ustanovení. Okresní soud zrušil některá ustanovení smlouvy o spotřebitelském úvěru a v plném rozsahu smlouvu o zřízení zástavního práva. U odvolání Krajský soud zjistil, zda má zneužívající povahu i klauzule týkající se mimosoudního výkonu zástavního práva váznoucího na nemovitosti, obsažená ve smlouvě o zřízení zástavního práva, která umožňuje výkon práva bez soudního přezkumu. Dotázal se pak Soudního dvora v podstatě na to, zda unijní právo brání dotčené vnitrostátní úpravě (konkrétně § 151j odst. 1 tehdejšího znění slovenského občanského zákoníku [2]), umožňující výkon zástavního práva bez přezkumu soudem.

Soudní dvůr konstatoval, že směrnice 93/13 neobsahuje žádný údaj týkající se výkonu zástavního práva. V souladu se zásadou procesní autonomie je tak na

každém státu, aby stanovil prováděcí mechanismy nuceného výkonu, avšak za podmínky, že nejsou méně příznivé, než pravidla upravující podobné situace ve vnitrostátním právu a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právem. Specifika daného řízení přitom mohou dopadat na ochranu poskytovanou směrnicí 93/13. V takové situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, je tudíž třeba určit, do jaké míry je použití ochrany přiznané uvedenou směrnicí vzhledem ke sporné úpravě v praxi nemožné nebo nadměrně ztížené. Zvýšený důraz přitom Soudní dvůr klade na skutečnost, že majetkem dotčeným mimosoudním výkonem zástavního práva je nemovitý majetek tvořící rodinné obydlí spotřebitele. V unijním právu je totiž právo na obydlí základním právem zaručeným Listinou základních práv. Ve vztahu k předmětné úpravě Soudní dvůr konstatoval, že vnitrostátní soudy mohou přijmout předběžná opatření zakazující pokračovat v uskutečňování prodeje. Taková opatření mohou představovat přiměřené a účinný prostředek zabránění používání zneužívajících klauzulí, je ale na vnitrostátním soudu, aby tuto skutečnost ověřil. Dospěl tak k závěru, že ustanovení směrnice 93/13 nebrání takové vnitrostátní úpravě, jako je úprava dotčená v původním řízení, pokud tato úprava v praxi neznemožňuje nebo nadměrně neztěžuje ochranu práv, která tato směrnice spotřebiteli přiznává. Ověření dané skutečnosti je přitom na předkládajícím soudu. Poslední otázka směřovala na soulad klauzule umožňující mimosoudní výkon zástavního práva se směrnicí 93/13 za situace, kdy znění

takové klauzule plyne z ustanovení vnitrostátního právního předpisu. Soudní dvůr tak posuzoval, zda daná úprava spadá do výjimky z působnosti směrnice 93/13 zakotvené v čl. 1 odst. 2, která stanovuje, že klauzule odrážející závazné právní a správní ustanovení nejsou předmětem této směrnice. Připomněl, že s ohledem na cíl směrnice je i tuto výjimku nutné vykládat restriktivně, přičemž vnitrostátní soud musí ověřit, zda je klauzule odrazem ustanovení vnitrostátního práva, jež se použijí na smluvní strany nezávisle na jejich volbě, nebo těch, která se použijí automaticky v případě neexistence odlišného ujednání. Soudní dvůr

tedy ponechal posouzení toho, zda smluvní klauzule odráží závazné právní nebo správní ustanovení, na předkládajícím soudu.

Alžbeta Kondelová

[1] V kontextu směrnice č. 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách a směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu.

[2] Dle úpravy účinné od 1. června 2014 může osoba, která zpochybňuje platnost smlouvy o zřízení zástavního požádat soud, aby určil neplatnost dražby.

C-169/14 Sánchez Morcillo: ochrana v případě řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího

Věc C-169/14 – rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 2014 v řízení Juan Carlos Sánchez Morcillo a María del Carmen Abril García proti Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A.

Obdobnou problematiku, výkon rozhodnutí týkajícího se nemovitosti, tentokrát zatížené hypotékou, řešil Soudní dvůr i v červencovém rozsudku *Sánchez Morcillo*. Žalobci v původním řízení podepsali s Banco Bilbao zápis o půjčce ve výši 300 500 eur zajištěné zástavním právem k nemovitosti, určené k jejich bydlení. Vzhledem k tomu, že žalobci neplnili svou povinnost platit měsíční splátky půjčky, požádala Banco Bilbao o splacení celého úvěru a navrhla nucený prodej nemovitosti zatížené hypotékou. Po zahájení řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti podali žalobci námitku, která byla rozhodnutím soudu zamítnuta. Proti rozhodnutí podali odvolání. Odvolací soud (provinční soud v Castellónu) měl pochybnosti o tom, zda je právní úprava, která neumožňuje dlužníkovi, jehož námitka byla zamítnuta, podat odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým se nařizuje pokračovat v nutném výkonu rozhodnutí, slučitelná s ochranou spotřebitele ve smyslu směrnice 93/13. Dotázal se tak Soudního dvora, zda je dotčená vnitrostátní úprava, která umožňuje odvolání oprávněné osoby, pokud je vyhověno námitce osoby povinné, ale neumožňuje odvolání povinného spotřebitele v případě, že je jeho námitka zamítnuta, slučitelná s unijním právem.

Soudní dvůr o předběžné otázce rozhodl ve zrychleném řízení, přičemž zohlednil velký počet dlužníků dotčených danou vnitrostátní úpravou a skutečnost, že vlastníkově nemovitosti hrozí ztráta hlavního obydlí a on i jeho rodina je tak ve zvláště ohroženém postavení. Soudní dvůr reflektoval, že po vynesení rozsudku C-415/11 *Aziz* došlo ve Španělsku ke změně

právní úpravy, která umožnila v řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou vznést námitku založenou na zneužívajícím charakteru smluvní klauzule. V souvislosti s danou úpravou ale vyvstal problém spočívající v možnosti podat odvolání pouze proti rozhodnutí, kterým soud námitce vyhověl. Dochází tak k nerovnému zacházení, neboť prodávající nebo poskytovatel má možnost podat opravný prostředek proti rozhodnutí nepříznivému pro jeho zájmy, zatímco spotřebitel tuto možnost nemá. Soudní dvůr zdůraznil, že v souladu s principem procesní autonomie je úkolem vnitrostátní úpravy určit podmínky přípustnosti odvolání. Tyto podmínky ale musí být v souladu se zásadou rovnocennosti a efektivity. Soudní dvůr konstatoval, že nemá k dispozici žádné informace, že by úprava byla v rozporu se zásadou rovnocennosti. Spotřebitel mohl namítat zneužívající charakter smluvní klauzule i rozpor s kogentními normami práva před soudem. K povinnosti efektivity práv, která jednotlivcům plynou ze směrnice 93/13 uvedl, že zahrnují požadavek soudní ochrany, zakotvený i v článku 47 Listiny základních práv EU („Listina“). Konstatoval však, že zásada účinné právní ochrany dává právo na přístup k soudu, nikoliv právo na přístup k dvoustupňovému soudnímu řízení. V důsledku toho skutečnost, že spotřebitel může uplatnit námitky vůči zneužívající podobě klauzule pouze před jedním soudem, není v rozporu se zásadou efektivity.

Soudní dvůr však zdůraznil, že řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou může být zahájeno prodávajícím nebo poskytovatelem na základě vykonatelného notářského zápisu bez toho, aby byl takový zápis předmětem soudního přezkumu směřujícího k odhalení zneužívajících klauzulí. Soud provádějící přezkum rozhodnutí o výkonu přitom nemusí z úřední povinnosti zkoumat případný

zneužívající charakter klauzulí – dle právní úpravy je takový přezkum dobrovolný. Navíc, soudní přezkum námitky podléhá krátkým lhůtám. Ani jiná řízení přitom nemohou riziko rychlého prodeje nemovitosti bez náležitého přezkumu zmírnit, neboť spotřebiteli by se nedostalo naturální náhrady spočívající v obnovení stavu před výkonem rozhodnutí, ale nanejvýš náhrady škody. S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr konstatoval, že daný procesní systém ohrožuje cíle sledované směrnicí 93/13. Nerovnost prostředků poskytovaných spotřebiteli na jedné straně a prodávajícímu nebo poskytovateli na straně druhé pouze prohlubuje danou nerovnost stran. Závěrem tak

Soudní dvůr konstatoval, že článek 7 směrnice 93/13 ve spojení s článkem 47 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že brání systému výkonu rozhodnutí, který stanoví, že řízení o výkonu nemovitosti zatížené hypotékou nemůže být přerušeno soudem rozhodujícím v nalézacím řízení a ten může v konečném rozhodnutí spotřebiteli nanejvýš přiznat náhradu za vzniklou újmu, jelikož spotřebitel se nemůže odvolat proti rozhodnutí zamítajícímu jeho námitku proti výkonu, zatímco prodávající nebo poskytovatel odvolání využít může.

Alžbeta Kondelová

Spojené věci C-119/13 a C-120/13: důsledky absence účinného doručení evropského platebního rozkazu

Spojené věci C-119/13 a C-120/13 - rozsudek Soudního dvora ze dne 4. září 2014 eco cosmetics GmbH & Co. KG proti Virginii Laetitií Barbaře Dupuy (C-119/13) a Raiffeisenbank St. Georgen reg. Gen. mbH proti Tetyaně Bonchyk (C-120/13)

Rozhodnutí Soudního dvora, v nichž interpretuje nařízení upravující přeshraniční vymáhání pohledávek v EU, nejsou příliš častá; v nedávné době se nicméně Soudní dvůr zabýval v jednom z těchto rozhodnutí nařízením č. 1896/2006 o evropském platebním rozkazu.

V obou spojených věcech byl skutkový stav podobný. Příslušný soud na návrh věřitelů (soukromé společnosti, resp. v druhém případě banky založené podle rakouského práva) vydal evropský platební rozkaz, odeslal jej a následně jej prohlásil za vykonatelný. V prvním případě paní Dupuy, vůči níž byl evropský platební rozkaz vydán, podala proti platebnímu rozkazu odpor, který byl odmítnut jako opožděný. Požádala proto následně o přezkum platebního rozkazu, s tím, že jí nebyl platební rozkaz doručen, na dané adrese se již nezdržuje a o platebním rozkazu se dozvěděla až od své banky. V druhém případě paní Bonchyk taktéž napadla platební rozkaz s odůvodněním, že na adrese, na kterou byl uvedený rozkaz doručen, již nebydlí a o jeho existenci se dozvěděla pouhou náhodou. Soud paní Bonchyk oznámil, že odpor byl podán po lhůtě, dotyčná proto podala žádost o přezkum. Soudní dvůr byl v této souvislosti dotázán, zdali může žalovaný požádat o soudní přezkum evropského platebního rozkazu podle čl. 20 nařízení, v případě, že mu platební rozkaz nebyl doručen či byl doručen neúčinně, případně jaký je procesně právní následek úspěšnosti žádosti o přezkum.

Soudní dvůr nejprve přeformuloval otázky předkládajících soudů. Podstata dotazu se dle Soudního dvora týká toho, zda musí být nařízení o evropském platebním rozkazu vykládáno v tom smyslu, že se řízení upravená v čl. 16 až 20 nařízení uplatní v případě, kdy platební rozkaz nebyl doručen v souladu s minimálními normami v čl. 13 až 15 nařízení. Soudní dvůr v prvé řadě uvedl, že pokud není evropský platební rozkaz doručen způsobem, který splňuje minimální normy stanovené nařízením, žalovaný neobdrží příslušné formuláře k podání odporu a není řádně informován o existenci a důvodech evropského platebního rozkazu vydaného vůči němu. V takovém případě lhůta k podání odporu ani nezačne běžet, čímž je zpochybněna platnost řízení závislých na uplynutí této lhůty, konkrétně prohlášení o vykonatelnosti platebního rozkazu nebo žádost o přezkum. Podle čl. 26 nařízení dále platí, že se veškeré nařízením neupravené procesní otázky řídí vnitrostátním procesním právem. Otázka použití opraveného prostředku pro případ, že až po prohlášení evropského platebního rozkazu vykonatelným vyjde najevo, že nebyl řádně doručen v souladu s minimálními normami podle nařízení, se proto bude řídit vnitrostátním právem. Soudní dvůr nicméně zdůraznil, že pokud platební rozkaz nebyl doručen v souladu s minimálními normami stanovenými v nařízení, nelze platební rozkaz prohlásit za vykonatelný, a pokud takové prohlášení vykonatelnosti bylo učiněno, musí být považováno za neplatné. Žalovaný proto musí mít možnost namítnout vadu doručení, která pokud je náležitě prokázána, musí vést k neplatnosti prohlášení vykonatelnosti.

Libor Havelka

Rozhodnutí ESLP proti České republice

Strasbourg - Av. de l'Europe (Rue Sforza) by CherryX. Zdroj: <http://commons.wikimedia.org/>

Věc T. proti České republice (stížnost č. 19315/11)

Rozsudkem ze dne 17. července 2014 dospěl Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“) ve věci T. proti České republice k závěru o porušení práva na respektování rodinného a soukromého života (článek 8 Úmluvy) otce, jehož dcera byla umístěna do zařízení vyžadujícího okamžitou pomoc K. a posléze do pěstounské péče. Stěžovateli přiznal náhradu nemajetkové újmy ve výši 1000 eur.

Po rozvodu rodičů, v průběhu kterého byl stěžovatel ve výkonu trestu odnětí svobody, byla dcera J. svěřena do výchovy matky. Stěžovatel po propuštění v listopadu 2007 požadoval určení práva na styk, kompetentní orgány mu ale doporučily obrátit se na soud. V prosinci 2007 matka J. zemřela, v důsledku čehož byla dívka umístěna do zařízení K. Od ledna 2008 stěžovatel dívku pravidelně navštěvoval. Současně požádal o zrušení předběžného umístění dcery do zařízení K., soud však v únoru 2009 rozhodl o svěřeni J. do péče daného zařízení. To potvrdil s odkazem na problematickou osobnost stěžovatele i odvolací soud a rozhodnutí nezvrátil ani Ústavní soud. Následně stěžovatel několikrát neúspěšně žádal zařízení o umožnění pobytu J. u něj doma přes prázdniny nebo víkendy a neúspěšné byly i jeho pokusy bránit se proti tomuto rozhodnutí u soudů. Na případové konferenci v listopadu 2011 bylo konstatováno, že styk stěžovatele s dcerou tak, jak probíhá, není v jejím zájmu (dcera stěžovatele odmítala a po jeho návštěvách byla smutná a zamlklá). V lednu 2012 vyhověl prvostupňový soud návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí na zákaz styku otce s dcerou, odvolací soud ale toto rozhodnutí zrušil. V dubnu 2012

byla J. rozhodnutím správního orgánu svěřena do pěstounské péče. V červnu 2013 určil Krajský soud v Brně s ohledem na problematický průběh setkání s dcerou předběžným opatřením, že stěžovatel se s dcerou může stýkat pouze písemně.

Stěžovatelé (stížnost byla rozšířena o dceru J.) namítali, že umístění stěžovatelky do zařízení K. a skutečnost, že stát nedostal své povinnosti přispět k zachování vzájemných rodinných vazeb, znamenaly porušení práva na respektování rodinného života zakotveného v článku 8 Úmluvy. Soud konstatoval, že umístění dcery do zařízení K. je zásahem do článku 8 Úmluvy. Takový zásah však nemusí být v rozporu s článkem 8, pokud je v souladu se zákonem, sleduje některý z cílů uvedených ve druhém odstavci tohoto článku, a je pro dosažení těchto cílů nezbytný v demokratické společnosti. Soud konstatoval, že opatření bylo v souladu se zákonem o rodině a zákonem o sociálně-právní ochraně dítěte a sledovalo ochranu zájmů dítěte, což je legitimní cíl. Nezbytnost opatření v demokratické společnosti Soud nejdříve posuzoval ve vztahu k umístění dcery stěžovatele do zařízení, kde dospěl k závěru, že k porušení článku 8 nedošlo. Soud zdůraznil, že o umístění J. do zařízení K. soudy rozhodly z důvodu vážných pochybností o schopnosti stěžovatele postarat se o dítě a proto, že mezi nimi neexistoval žádný vztah, a to po pečlivém posouzení situace a na základě opakovaných znaleckých posudků na stěžovatele. Podle Soudu v této skutečnosti spočívaly relevantní důvody pro umístění J. do zařízení a vše nasvědčuje tomu, že přijatá rozhodnutí sledovala ochranu zájmu dítěte.

K opačnému závěru však Soud dospěl ve vztahu k opatřením přijatým za účelem zajištění rodinné vazby mezi stěžovatelem a jeho dcerou. Zařízení K. stěžovateli umožnilo návštěvy, neprojevovalo však přílišnou vůli jednat tak, aby se posílily vazby mezi stěžovatelem a dcerou a stavělo se proti tomu, aby si stěžovatel vzal dceru mimo zařízení nebo k sobě domů na víkend či prázdniny. I když lze takovou zdrženlivost s ohledem na okolnosti případu pochopit, zařízení nikdy nevydalo formální rozhodnutí, proti němuž by se mohl stěžovatel bránit u soudů. Stěžovatel tak byl zbaven možnosti vidat se s dcerou za podmínek, které by umožnily rozvoj vztahu, přičemž tato omezení nikdy nebyla předmětem soudní kontroly. Soudy navíc nepřistoupily k pravidelnému pře-

zkumu situace v zařízení K.; jednaly až po roce 2011, kdy se odmítavé reakce J. vystupňovaly, nevynaložily však nezbytnou péči v období, kdy se ještě J. chtěla se stěžovatelem vidat. Soud tedy konstatoval, že vnitrostátní orgány nepřekročily meze prostoru pro uvážení, když přiznaly více váhy zájmu stěžovatelky na znovunalezení stability a bezpečí, než zájmu stěžovatele žít s dcerou. Nedostatek kontroly nad zařízením K. a skutečnost, že se soudy zdráhaly vydat konečné rozhodnutí o právu na styk stěžovatele s dcerou, však přispěly ke ztrátě možnosti sloučení rodiny. Po umístění J. do zařízení tedy nebylo právo stěžovatelů na respektování rodinného života účinně chráněno a Soud konstatoval porušení článku 8 Úmluvy.

Věc Drenk proti České republice (stížnost č. 1071/12)

Právu na respektování rodinného života se Soud společně s právem na spravedlivý proces věnoval i v rozsudku Drenk proti České republice, ze dne 4. září 2014. Stěžovateli a jeho partnerce se v září 2004 narodil syn, od prosince 2005 ale chlapcovi rodiče žili odděleně. Matka se následně obrátila na soudy se žádostí o svěřeni syna do své péče a o úpravu styku se stěžovatelem, přičemž otec navzdory počáteční žádosti o střídavou péči souhlasil se svěřením péče o syna matce a úpravou styku. V březnu 2010, svěřil prvostupňový soud péči o chlapce matce a rozhodl o styku otce jednou za dva týdny ve specializovaném zařízení na přítomnosti odborného pracovníka. Odvolací soud pak rozhodnutím z února 2011 ponechal četnost styku na jednou za dva týdny, prodloužil však jeho dobu a rozhodl, že se otec se synem může stýkat bez dohledu dalších osob. Stěžovatel se neúspěšně obrátil rovněž na Ústavní soud.

Stěžovatel v první řadě namítal délku řízení ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, Soud však tuto námitku shledal nepřijatelnou z důvodu nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy. Stěžovatel měl totiž k dispozici účinné právní prostředky nápravy, a to stížnost podle zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích a žádost o náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb.

o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Stěžovatel dále ve smyslu článku 8 Úmluvy namítal, že řízení týkající se úpravy styku nebylo spravedlivé a nestranné a výsledné omezené právo styku neodpovídalo předloženým důkazům. Soud poznamenal, že stěžovateli bylo právo na styk přiznáno v průběhu celého řízení, nejednalo se tedy o odeprání styku, ale o jeho určení a způsob výkonu. Soudy přitom rozhodnutí dostatečně odůvodnily, a to s ohledem na problematické vztahy rodičů, nezvyk dítěte na otce a nevhodné jednání otce v průběhu návštěv. S ohledem na prostor pro uvážení tak Soud shledal, že k porušení článku 8 Úmluvy nedošlo. Stěžovatel vznesl námitky i ve vztahu k výkonu práva na styk, neboť stát dle jeho názoru nezajistil skutečný kontakt se synem. Soud však konstatoval, že vzhledem k okolnostem případu nelze vnitrostátním soudům vytýkat skutečnost, že nepřistoupily k donucovacím opatřením vůči matce a dítěti. Přesto, že Soud chápe frustraci stěžovatele týkající se nemožnosti realizovat právo na styk, musí zdůraznit zjištění vnitrostátních orgánů týkající se nepřiměřeného chování stěžovatele ve vztahu k synovi. Tuto námitku tak Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Alžbeta Kondelová

Aktuální žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Ochrana spotřebitele

Věc C-188/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Juzgado de Primera Instancia n° 58 de Madrid (Španělsko) dne 15. dubna 2014 – Juan Pedro Ludeña Hormigos v. Banco de Santander, S.A.

Platební služby – zvýšení ceny – odstoupení spotřebitele

Předběžné otázky

Je [ustanovení španělského zákona] o platebních službách, který bance umožňuje uložit a/nebo zvýšit náklady služeb prostřednictvím změny původně sjednaných podmínek, slučitelný s právem Společenství?

Představuje možnost vypovědět smlouvu bez dalších nákladů dostačující ochranu spotřebitele?

Jsou platná smluvní ustanovení sjednaná mezi smluvními stranami, která obsahují možnosti uvedené v článku uvedeném v první otázce?

Nakonec, a pro případ kladné odpovědi na některou z předchozích otázek, je stanovená dvouměsíční lhůta slučitelná s právem Společenství?

Věc C-208/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Audiencia Provincial Navarra (Španělsko) dne 25. dubna 2014 – Antonia Valdivia Reche v. Banco de Valencia S.A.

Nepřiměřená klauzule – úrok z prodlení

Předběžná otázka

Ukládá článek 6 směrnice 13/1993 [o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách] vnitrostátnímu soudu v případě, že je klauzule stanovící sazbu úroku z prodlení na 29 % posouzena jako zneužívající, povinnost prohlásit její neúčinnost bez možnosti upravit dohodnutou úrokovou sazbu, přestože to výslovně požadoval jeden z povinných spotřebitelů?

Věc C-225/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná tribunal d'instance de Dieppe (Francie) dne 8. května 2014 – Facet SA v. Jean Henri

Spotřebitelský úvěr – standardní klauzule

Předběžné otázky

Zakazuje článek 22 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru, vykládaný ve světle směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993

o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách, existenci a uplatňování standardních klauzulí, ve kterých spotřebitel potvrzuje, že věřitel splnil své povinnosti, v úvěrových smlouvách?

Brání obecná zásada efektivit práva Společenství a článek 22 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru, vykládaný ve světle směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, tomu, aby věřitel mohl své předsmuvní a smluvní povinnosti prokázat pouze prostřednictvím standardních klauzulí, které jsou obsaženy v úvěrových smlouvách a ve kterých spotřebitel potvrzuje, že tyto povinnosti byly splněny, aniž předloží dokumenty, které sám vydal a předal dlužníkovi?

Procesní otázky

Věc C-196/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landegericht Aachen (Německo) dne 18. dubna 2014 – Horst Hoeck v. Řecká republika

Řízení o úrocích z dluhopisů – charakter řízení

Předběžné otázky

Je třeba článek 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech vykládat tak, že tato ustanovení vesměs brání žalobě, podané proti Řecké republice jakožto žalované k Landgericht Aachen, jíž se žalobce domáhá od žalované úroků z období let 2011-2012 z dluhopisů (státních půjček) vydaných žalovanou a nabytých žalobcem v červenci 2011, které byly předmětem nabídky výměny, kterou žalovaná koncem února 2012 předložila i žalobci, a kterou žalobce odmítl, s tím výsledkem, že žalovaná dluhopisy/státní půjčky držené žalobcem přesto vyměnila za nové?

Je třeba článek 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ... vykládat tak, že tato ustanovení vesměs brání žalobě, podané proti Řecké republice jakožto žalované k Landgericht Aachen, jíž se žalobce podpůrně domáhá platby od žalované ve výši nominální hodnoty jejích dluhopisů/státních půjček nabytých žalobcem, včetně neuhrazených úroků, z důvodu nucené výměny vylíčené v bodě 1?

Je třeba původní řízení [před] Landgericht Aachen považovat za řízení..., kdy se uplatní čl. 2 a 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ... anebo se jedná o správní záležitost, popř. záležitost odpovědnosti státu, ohledně níž se ustanovení uváděná v bodech 1, 2 a výše neuplatní?

Věc C-216/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Amtsgerichts Laufen (Německo) dne 30. dubna 2014 – trestní řízení proti Gavrilu Covacimu

Jazyk soudního řízení – podání opravného prostředku

Předběžné otázky

Mají být čl. 1 odst. 2 a článek 2 odst. 1 a 8 směrnice 2010/64/EU [o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení] vykládány v tom smyslu, že brání soudnímu příkazu, který na základě § 184 Gerichtsverfassungsgesetz od obviněných požaduje, aby opravné prostředky účinně podávali pouze v jazyce soudního řízení, zde v německém jazyce? Mají být článek 2, čl. 3 odst. 1 písm. c), čl. 6 odst. 1 a 3 směrnice 2012/13/EU [o právu na informace v trestním řízení] vykládány v tom smyslu, že brání příkazu, aby si obviněný ustanovil zmocněnce pro doručování, pokud lhůta k podání opravného prostředku počíná běžet již od okamžiku doručení zmocněnci pro doručování a není přitom rozhodné, zda se obviněný vůbec dozví o svém obvinění?

Věc C-223/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Juzgado de Primera Instancia n° 7 de Las Palmas de Gran Canaria (Španělsko) dne 7. května 2014 – Tecom Mican S.L. v. Man Diesel & Turbo SE

Mimosoudní písemnost – soukromá písemnost – doručování

Předběžné otázky

Lze za „mimosoudní písemnost“ ve smyslu článku 16 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 [o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech] považovat čistě soukromou písemnost bez ohledu na to, že nebyla vydána orgánem jiné než soudní povahy ani úřední osobou?

V případě kladné odpovědi, lze za mimosoudní písemnost považovat každou soukromou písemnost, nebo musí splňovat určité konkrétní charakteristiky?

I v případě, že by soukromá písemnost splňovala takové charakteristiky, může občan Unie žádat o doručení postupem stanoveným v článku 16 nynějšího nařízení Evropského parlamentu a Rady

č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007, jestliže již provedl doručení prostřednictvím jiného veřejného orgánu jiné než soudní povahy, například prostřednictvím notáře? A konečně, je třeba pro účely článku 16 nařízení č. 1393/2007 zohledňovat skutečnost, že uvedená spolupráce má přeshraniční dopad a je nezbytná pro řádné fungování vnitřního trhu? Kdy je třeba mít za to, že má „přeshraniční dopad a je nezbytná pro řádné fungování vnitřního trhu“?

Volný pohyb služeb

Věc C-336/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Amtsgericht Sonthofen (Německo) dne 11. července 2014 – trestní řízení proti Sebat Ince

Nepovolené zprostředkování sázek – volný pohyb služeb

Předběžné otázky (výběr):

Je nutno článek 56 SFEU vykládat v tom smyslu, že orgány činné v trestním řízení nesmějí postihovat nepovolené zprostředkovávání sportovních sázek pořadatelů sázek, kteří jsou držitelé licence v jiném členském státě EU, uskutečněné bez německého povolení, pokud je ke zprostředkovávání zapotřebí také německé povolení provozovatele, přičemž však vnitrostátní orgány na základě právního stavu, který je v rozporu s unijním právem („monopol na provozování sportovních sázek“), nesmějí nestátním pořadatelům sázek povolení vydávat?

Je nutno zásady unijního práva, zejména volného pohybu služeb, jakož i rozsudek Soudního dvora ve věci C-186/11 vykládat v tom smyslu, že brání trvalému zákazu či postihování přeshraničního zprostředkovávání sportovních sázek, které je označováno jako „preventivní“, pokud je to odůvodňováno tím, že pro zakazující orgán nebylo v době rozhodnutí „zjevné, tj. bez dalšího zkoumání patrné“, že činnost zprostředkování splňuje všechny hmotněprávní podmínky pro vydání povolení – bez ohledu na výhradu státního monopolu?

Je nutno směrnicí 98/34/ES vykládat v tom smyslu, že postihování nepovoleného zprostředkovávání sportovních sázek v Německu, provozovaného prostřednictvím sázkových automatů pořadatelům sázek, kteří jsou držitelé licence v jiném členském státě EU, brání situace, kdy se státní zásahy opírají o zákon jedné spolkové země, který nebyl oznámen Evropské komisi a jehož úprava zahrnuje úpravu Státní smlouvy o hazardních hrách (Staatsvertrag zum Glücksspielwesen, dále také „GlüStV“), jejíž platnost uplynula?

Lucia Hudecová

Monitoring odborné literatury

Systém evropského práva

- Kopal, D.: Ústavní soud ČR a kontrapunktní principy: jaké je naladění ústavního ochránce vůči evropskému právu? Právník č. 7/2014.
- Křepelka, F.: Dvacet let spolupráce členských států při konzulární (nikoliv ale diplomatické) ochraně občanů Evropské unie ve světě. Právník č. 8/2014.
- Svobodová, M.: Evropská občanská iniciativa jako pokus o přímou demokracii v Evropské unii. Jurisprudence č. 3/2014.
- Šlosarčík, I.: Kontrola nové maďarské ústavy ze strany ústavního soudu a Soudního dvora Evropské unie: Absence dialogu a omezenost unijního vlivu. Jurisprudence č. 4/2014.

Evropské civilní právo

- Hrnčířík, V.: Srovnání právní úpravy předběžných opatření v USA a v ČR. Právní rozhledy č. 12/2014.
- Hrnčíříková, M.: Volba práva a bitva forem – hozená rukavice i pro české mezinárodní právo soukromé. Právní rozhledy č. 18/2014.
- Lovětínský, V.: Změny v českém deliktním právu pod vlivem německého občanského zákoníku. Právní rozhledy č. 17/2014.
- Nonnemann, F.: Základní analýza rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci internetového vyhledávače Google. Právní rozhledy č. 13-14/2014.
- Nový, Z.: Nejlepší zájem dítěte při rozhodování o navrácení dítěte dle Haagské úmluvy o civilních aspektech únosů dětí ve světle lidskoprávních závazků ČR. Právní rozhledy č. 13-14/2014.
- Ondřejová, D.: Nekalé obchodní praktiky uplatňované vůči spotřebitelům pohledem aktuální rozhodovací praxe (zejména) Soudního dvora EU. Obchodněprávní revue č. 8/2014.
- Pfeiffer, M.: Kde bydlí právnická osoba? Obvyklý pobyt a bydliště právnických osob z perspektivy evropského mezinárodního práva soukromého. Právník č. 7/2014.
- Štefko, M.: Rozhodčí smlouvy v pracovněprávních vztazích dle německého a rakouského práva. Časopis pro právní vědu a praxi č. 2/2014.
- Šuleková, Ž.: Návrh smernice o spoločnostiach s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom (SUP). Obchodněprávní revue č. 8/2014.

Evropské trestní právo

- Nagy, P.: Boj proti financování mezinárodního terorismu aneb případ Kadi opět před Soudním dvorem EU. Trestněprávní revue č. 9/2014.
- Ondřej, J.: Aplikace Úmluvy OSN o mořském právu na Arktidu (Severní ledový oceán). Právník č. 6/2014.
- Szabová, E.: Eurojust vo svetle Lisabonskej zmluvy alebo Eurojust ako budúci orgán riešenia jurisdikčných konfliktov? Trestní právo č. 3/2014.
- Šimovček, I. – Szabová, E.: Trestná zodpovednosť právnických osôb – komparácia vybraných aspektov právnych úprav niektorých členských štátov Európskej únie, USA a Švajčiarska a možnosti ich ďalšieho vývoja na pôde Európskej únie. Státní zastupitelství č. 5/2014.
- Švarc, M.: Klíčové výstupy pro rozvoj evropského trestního práva z červnové Rady pro spravedlnost a vnitřní věci. Trestněprávní revue č. 7-8/2014.

Evropský soud pro lidská práva

- Věc Abdu proti Bulharsku (Trestněprávní ochrana před špatným zacházením). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 4/2014.
- Věc Avontinš proti Lotyšsku (Uznání a výkon cizího soudního rozhodnutí podle nařízení Brusel I). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 3/2014.
- Věc Howald Moor a další proti Švýcarsku (Určení počátku běhu promlčecí či prekluzivní lhůty ve věcech odškodnění újmy na zdraví). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 3/2014.

- Věc L. H. proti Lotyšsku (Přístup ke zdravotnické dokumentaci). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 3/2014.
- Věc López Guió proti Slovensku (Prodloužení řízení o navrácení dítěte v důsledku řízení a ústavní stížnosti). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 4/2014.
- Věc Marić proti Chorvatsku (Nakládání s ostatky dítěte, které se narodilo mrtvé, jako s běžným klinickým odpadem). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 4/2014.
- Věc McDonalová proti Spojenému království (Snížení sociální dávky jako zásah do práva na respektování soukromého života aneb sociální práva v bodě úsporných opatření). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 4/2014.
- Věc Nykänen proti Finsku (Opakované potrestání v daňovém a trestním řízení). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 4/2014.
- Věc T.M. a C.M. proti Moldavsku (Zákaz ponižujícího a nelidského zacházení a zákaz diskriminace). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 3/2014.
- Věc Tešič proti Srbsku (Přiměřenost zásahu do svobody projevu). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 3/2014.
- Věc Velyo Velevev proti Bulharsku (Právo na vzdělání vězně ve vazbě). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 4/2014.
- Věc Zhou proti Itálii (Odebrání dítěte z péče matky ze sociálních důvodů). Přehled rozsudků Evropské soudu pro lidská práva č. 3/2014.

Mezinárodní právo

- Bílková, V.: Mezinárodněprávní aspekty vývoje na Krymu. Jurisprudence č. 3/2014.
- Šturma, P.: Povinnost ad iudicare a nový smíšený tribunál pro stíhání zločinů podle mezinárodního práva v Čadu.
- Čepelka, Č. – Matušinová, A.: Problémy se zařazením zločinu agrese do Římského statutu Mezinárodního trestního soudu. Trestněprávní revue č. 7-8/2014.
- Malíř, J.: Odpovědnost veřejné moci za porušení mezinárodních závazků v českém právu aneb mezi tím, co je, a tím co není. Právník č. 8/2014.
- Mrázek, J.: Mezinárodní právo v kybernetickém prostoru. Právník č. 7/2014.
- Petrov, J.: Parlamenty, ústavní soudnictví a judicializace politiky. Časopis pro právní vědu a praxi č. 2/2014.
- Šturma, P.: Sukcese států ve vztahu k mezinárodní odpovědnosti: nový kodifikační úkol? Právník č. 9/2014.

Katarína Šipulová, Libor Havelka, Alžbeta Kondelová, Lucia Hudcová
Tel.: +420 541 593 148, +420 541 593 161, +420 541 593 176
Fax: +420 541 593 561, email: international@nsoud.cz
Nejvyšší soud, ISSN 2336-1611

Názory uvedené v jednotlivých příspěvcích představují názory autorů, nikoliv oficiální stanoviska Nejvyššího soudu.